Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2010, sp. zn. 25 Cdo 1713/2008, ECLI:CZ:NS:2010:25.CDO.1713.2008.1

Číslo: 140/2011

Právní věta:

Závadami ve schůdnosti pozemní komunikace se rozumí natolik významné změny (zhoršení) schůdnosti komunikace, že chodec ani při obezřetné chůzi respektující stav komunikace či důsledky povětrnostních vlivů nemůže jejich výskyt předpokládat a účinně na ně reagovat.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.08.2010

Spisová značka: 25 Cdo 1713/2008

Číslo rozhodnutí: 140

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Pozemní komunikace

Předpisy: 5
7 předpisu č. 13/1997Sb.
§ 26 odst. 2
§ 27 odst. 3 předpisu č. 13/1997Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se na žalovaném domáhal náhrady za poškození zdraví, k němuž došlo 20. 3. 2000, když v ranních hodinách při cestě do zaměstnání uklouzl a upadl na neposypaném chodníku na náledí a přivodil si vážný úraz levé dolní končetiny.

O k r e s n í s o u d v Ostravě částečným rozsudkem ze dne 23. 11. 2004 uložil žalovanému zaplatit žalobci na bolestném částku 54 000 Kč s 5,5% úrokem z prodlení od 19. 3. 2002 do zaplacení a žalobu ohledně 11,5% úroku z prodlení z částky 54 000 Kč do 19. 3. 2002 do zaplacení zamítl. V řízení zjistil, že žalobce upadl za mrazivého počasí v časných ranních hodinách na namrzlé a neposypané místní komunikaci, jejímž vlastníkem je žalovaný. Dovodil, že žalovaný byl povinen zajišťovat na uvedené místní komunikaci schůdnost odstraňováním sněhu a náledí, a je tedy podle § 27 odst. 2 zákona č. 13/1990 Sb., o pozemních komunikacích, odpovědný za škodu, jejíž příčinou byla závada ve schůdnosti, přičemž neprokázal, že nebylo v mezích jeho možností závadu zmírnit či na ni předepsaným způsobem upozornit.

K odvolání žalovaného K r a j s k ý s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 24. 10. 2005 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu na zaplacení částky 54 000 Kč s příslušenstvím zamítl a ve zbývajícím rozsahu ohledně úroků z prodlení 11,5 % z částky 54 000 Kč od 19. 3. 2002 do zaplacení rozsudek soudu prvního stupně zrušil a řízení v této části zastavil. Vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně a na rozdíl od něj dospěl k závěru, že stav, jenž nastal kolem třetí hodiny ráno dne 20. 3. 2000 na místě úrazu žalobce, nelze hodnotit jako závadu ve schůdnosti ve smyslu ustanovení § 27 odst. 3 zákona č. 13/1997 Sb. ve znění tehdy účinném. Muselo by se jednat o takovou změnu ve schůdnosti, kterou by žalobce nemohl předvídat, pokud by chůzi přizpůsobil dané povětrnostní situaci. V řízení bylo prokázáno, že žalobce předtím, než vstoupil na chodník, si všiml, že je chodník v důsledku mrazivého počasí namrzlý, a ve smyslu ustanovení § 26 odst. 7 zákona č. 13/1997 Sb. mohl tedy předvídat, že je komunikace namrzlá. Nejednalo se proto o takovou závadu ve schůdnosti, za niž by žalovaný nesl odpovědnost. Jeho odpovědnost za škodu způsobenou pádem žalobce na chodníku by navíc nebyla dána ani v případě, že by se jednalo o závadu ve schůdnosti, neboť nebylo v mezích možností žalovaného takovou závadu na komunikaci třetí třídy odstranit před třetí hodinou ranní, kdy se úraz žalobci stal, když v noci z 19. na 20. 3. 2000 klesla teplota pod bod mrazu a vytvořila se námraza. Po žalovaném nelze totiž spravedlivě požadovat, aby již v tak časných ranních hodinách, kdy došlo k pádu žalobce, byla na komunikaci třetí třídy vzniklá námraza odstraněna.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Poukazuje na povinnosti vlastníka místní komunikace podle § 27 zákona č. 13/1997 Sb. odstraňovat závady ve sjízdnosti, popřípadě schůdnosti, a na ustanovení § 415 obč. zák., podle nějž je každý povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, majetku, na přírodě a životním prostředí. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že nebylo v možnostech žalovaného závadu odstranit, zmírnit nebo na ni upozornit, a v tomto směru vytýká odvolacímu soudu chybné zhodnocení provedených důkazů. S poukazem na dispečerské záznamy firem, jež ošetřují komunikace, dovozuje, že komunikace byly namrzlé již předchozího dne a bylo dost času k jejich řádnému ošetření. Žalobci bylo známo, že mrzne, neboť mrzlo několik dní, avšak předpokládal, že komunikace již budou ošetřeny. Navrhl, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný se ve vyjádření k dovolání ztotožnil se závěrem odvolacího soudu a navrhl zamítnutí dovolání žalobce.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu ustanovení § 241 o. s. ř., dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., není důvodné. Vzhledem k tomu, že dovoláním napadený rozsudek byl vydán dne 24. 10. 2005, Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle dosavadních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 7. 2009 – srov. bod 12. čl. II zákona č. 7/2009 Sb.).

Nesprávné právní posouzení věci jako důvod dovolání podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. spočívá v tom, že odvolací soud aplikoval na zjištěný skutkový stav nesprávný právní předpis nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Především k námitkám dovolatele je třeba uvést, že zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, jenž upravuje objektivní odpovědnost vlastníků (správců) komunikací za škodu způsobenou závadami ve sjízdnosti či schůdnosti, je speciálním předpisem ve vztahu k obecnému

právnímu předpisu, kterým je občanský zákoník. Nelze proto důvodně vytýkat odvolacímu soudu, že měl nárok posoudit z hlediska odpovědnosti za porušení tzv. obecné prevenční povinnosti podle ustanovení § 415 obč. zák., neboť jeho aplikace přichází v úvahu tam, kde neexistuje konkrétní právní úprava vztahující se na jednání, jehož protiprávnost se posuzuje.

Podstatou námitek dovolatele je nesouhlas se závěrem odvolacího soudu, že nebylo v možnostech žalovaného závadu na chodníku odstranit, zmírnit nebo na ni upozornit. Rozhodnutí odvolacího soudu však spočívá především na závěru, že stav komunikace, na níž došlo k úrazu, nelze podřadit pod pojem „závada ve schůdnosti“, a proto žalovaný neodpovídá podle silničního zákona za škodu vzniklou žalobci.

Podle § 27 odst. 3 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění zákonů č. 281/1997 Sb., č. 259/1998 Sb., č. 146/1999 Sb. (tj. ve znění účinném v době úrazu žalobce), vlastník místní komunikace odpovídá za škody, jejichž příčinou byla závada ve schůdnosti místní komunikace nebo průjezdního úseku silnice, pokud neprokáže, že nebylo v mezích jeho možností tuto závadu odstranit, u závady způsobené povětrnostními situacemi a jejich důsledky takovou závadu zmírnit, ani na ni předepsaným způsobem upozornit.

Podle § 26 odst. 2 zákona č. 13/1997 Sb. jsou v zastavěném území obce místní komunikace a průjezdní úsek silnice schůdné, jestliže umožňují bezpečný pohyb chodců, kterým je pohyb přizpůsobený stavebnímu stavu a dopravně technickému stavu těchto komunikací a povětrnostním situacím a jejich důsledkům. Podle odstavce 7 tohoto ustanovení se závadou ve schůdnosti pro účely tohoto zákona rozumí taková změna ve schůdnosti pozemní komunikace, kterou nemůže chodec předvídat při pohybu přizpůsobeném stavebnímu stavu a dopravně technickému stavu a povětrnostním situacím a jejich důsledkům. Podle odstavce 5 tohoto ustanovení jsou povětrnostními situacemi a jejich důsledky, které mohou podstatně zhoršit nebo přerušit sjízdnost, vánice a intenzivní dlouhodobé sněžení, vznik souvislé námrazy, mlhy, oblevy, mrznoucí déšť, vichřice, povodně a přívalové vody a jiné obdobné povětrnostní situace a jejich důsledky.

Podle § 41 odst. 1, 2 vyhlášky č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích, zimní údržbou se podle pořadí důležitosti zmírňují závady vznikající povětrnostními vlivy a podmínkami za zimních situací ve sjízdnosti komunikací a ve schůdnosti místních komunikací a průjezdních úseků silnic. Zimní údržba se provádí podle plánu zimní údržby. V obvyklé zimní situaci vlastník (správce) komunikace odstraní nebo alespoň zmírní závady ve sjízdnosti (schůdnosti) komunikace v časových lhůtách stanovených plánem zimní údržby.

Zásadně je třeba vycházet z toho, že objektivní odpovědnost správce komunikace za škody způsobené závadou ve schůdnosti podle zákona č. 13/1997 Sb. je spojována s takovým stavem na vozovce, který tvoří závadu ve schůdnosti ve smyslu § 26 citovaného zákona. Závada ve schůdnosti je v podstatě nepředvídatelnou změnou ve schůdnosti komunikace, způsobenou vnějšími vlivy. Jestliže v daném případě se podle skutkových zjištění nevyskytovaly v době úrazu na komunikaci změny, mající charakter závady ve schůdnosti, a příčinou pádu žalobce tedy nebyla závada ve schůdnosti, jak je vymezena v zákoně, nejedná se o objektivní odpovědnost vlastníka místní komunikace.

S odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2007, sp. zn. 25 Cdo 1257/2005 (v němž byla řešena otázka závady ve sjízdnosti komunikace), je třeba dodat, že zákon č. 13/1997 Sb. ani jeho prováděcí předpis (vyhláška č. 104/1997 Sb.) na rozdíl od předchozí právní úpravy (srov. § 12 odst. 2 vyhlášky č. 35/1984 Sb.) neuvádí ani příkladmo skutečnosti, které tuto závadu tvoří (např. ojedinělé místo s náledím vzniklým námrazou). Závadami ve schůdnosti pozemní komunikace se rozumí natolik významné změny (zhoršení) schůdnosti komunikace, že chodec ani při obezřetné chůzi respektující stav komunikace či důsledky povětrnostních vlivů nemůže jejich výskyt předpokládat a účinně na ně reagovat (obdobně srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2003, sp. zn. 25 Cdo

1495/2003, publikované v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu pod č. C 2751).

Odvolací soud dospěl k závěru, že žalovaný neodpovídá podle silničního zákona za škodu vzniklou žalobci pádem na chodníku vzhledem k tomu, že konkrétní zjištěné skutečnosti o stavu komunikace v době a v místě úrazu neodpovídají pojmu závady ve schůdnosti ve smyslu zákona č. 13/1997 Sb. Právní názor odvolacího soudu na odpovědnost vlastníka komunikace za škodu způsobenou závadou ve schůdnosti je správný. Za této situace námitky dovolatele, zda měl žalovaný dostatek času k ošetření namrzlých komunikací, a tedy zda by se mohl zprostit odpovědnosti, nemohou být právně relevantní.

Vzhledem k tomu, že dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. není naplněn a rozhodnutí odvolacího soudu je z hlediska námitek v dovolání správné, dovolací soud dovolání zamítl (ustanovení § 243b odst. 2, věta první před středníkem, o. s. ř.).